

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 618/2015-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. decembra 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) prerokoval prijatú sťažnosť maloletého [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a maloletej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených matkou [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], právne zastúpených advokátkou JUDr. Evou Gelenky Hencovskou, Advokátska kancelária, Bajzova 2, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 38 Er 577/2013 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 38 Er 577/2013 p o r u š i l základné právo maloletého [REDAKOVANÉ] a maloletej [REDAKOVANÉ], aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Maloletému [REDAKOVANÉ] a maloletej [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume každému po 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice II p o v i n n ý vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Maloletému [REDAKOVANÉ] a maloletej [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a úhradu trov právneho zastúpenia v sume 533,59 € (slovom päťstotridsaťtri eur a päťdesiatdeväť centov), ktorú j e Okresný súd Košice II p o v i n n ý vyplatiť na účet ich advokátky JUDr. Evy Gelenecky Hencovskej, Advokátska kancelária, Bajzova 2, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 618/2015-11 z 24. septembra 2015 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť maloletého [REDAKOVANÉ] a maloletej [REDAKOVANÉ] (spolu ďalej len „maloletí sťažovatelia“ alebo „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 38 Er 577/2013 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Z obsahu sťažnosti vyplynulo najmä, že:

„(...) Dňa 31.01.2013 sťažovatelia prostredníctvom svojej právnej zástupkyne podali návrh na vykonanie peňažnej exekúcie dlžného výživného v sume 2.285 Eur a bežného výživného do budúcnosti, proti povinnému [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ].

Na základe predmetného návrhu vydala súdna exekútorka JUDr. Mária Hlavňová upovedomenie o začatí exekúcie pod sp. zn. EX 202/13, ktoré bolo povinnému doručené dňa 16.05.2013. Proti upovedomeniu o začatí a trovách exekúcie, podal povinný námietky, doručené súdnej exekútorke dňa 21.05.2013, a to po zákonom stanovenej lehote.

Dňa 18.09.2013 vydal Okresný súd Košice II uznesenie, pod sp. zn. 38Er/577/2013, ktorým námietky povinného proti exekúcii a proti trovám exekúcie zamietol.

Proti citovanému uzneseniu prvostupňového súdu podal povinný odvolanie. Napriek tomu, že povinný podal odvolanie voči napadnutému uzneseniu ešte 18.09.2013, doposiaľ nebolo vydané meritórne rozhodnutie vo veci samej.

Spis je od roku 2013 na Okresnom súde Košice II, u JUDr. Frankoviča, ktorému bola vec pridelená, a odvtedy už uplynula doba vyše dva a pol roka.

Na základe uvedeného sa sťažovatelia domáhali nápravy vzniknutého stavu aj podanou sťažnosťou na prietahy v konaní, adresovanou k rukám predsedovi súdu.

Dňa 22.01.2015 bola v uvedenej veci sťažovateľom zaslaná odpoveď na predmetnú sťažnosť, v ktorej predseda súdu uznal sťažnosť za dôvodnú s tým, že po skončení práceneschopnosti bude sudca upozornený na povinnosť konať vo veci bez zbytočných prietahov.

Základom konania je pritom nárok sťažovateľov, ako maloletých, na úhradu dlžného výživného, spolu s bežným výživným do budúcnosti, a teda záujem, ktorý by mal byť považovaný za najdôležitejší a prvoradý v každom konaní.

Prostriedky, ktoré by mali byť vyplácané povinným za účelom starostlivosti o deti, ich výchovu a vzdelávanie, sú povinnému zrážané a uložené v depozite, a preto od roku 2013, tieto sťažovateľom nie sú poukazované a nemôžu s nimi voľne disponovať.

(...) Od roku 2013 sudca nevykonal vo veci žiadny úkon, nevydal meritórne rozhodnutie vo veci samej.

Týmto konaním dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľov, garantovaného Ústavou Slovenskej republiky, špecifikovaného v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

(...) právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, je nečinnosťou zákonného sudcu sústavne porušované už od roku 2013 a tento stav naďalej trvá.

Vzniknutý právny stav je o to závažnejší, že k výraznému zásahu a ohrozeniu práv dochádza u maloletých detí.

Za obdobie viac ako dva a pol roka súd nevykonal ani dielčie úkony, ktoré by smerovali k vydaniu rozhodnutia vo veci samej.

V danom prípade nie je naplnený zmysel a účel právnej úpravy zakotvujúci právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, nakoľko úkony súdu nespeli k vydaniu konečného - právoplatného rozhodnutia. (...)

Napriek tomu, že čas vymedzený pre uskutočňovanie jednotlivých úkonov vyplývajúcich z rozhodovacej činnosti súdu nie je možné striktne ohraničiť, z ustálenej súdnej praxe je možné vyvodit' primeranosť časového odstavu realizácie týchto úkonov.

Zároveň sú sťažovatelia toho názoru, že skutková, ako ani právna stránka veci neodôvodňuje dva a polročné prietahy v konaní. Prietahy v danom prípade nemohli vzniknúť na strane účastníkov konania, od ktorých sa v súčasnom období nevyžaduje realizácia žiadneho úkonu, ale vznikli výlučne na strane súdu.

Relevancia tohto stavu je zvýraznená aj tým, že faktická náročnosť úkonu, ktorý by mal súd v danom prípade vykonať, je minimálna.

Záverom je potrebné uviesť do pozornosti aj tú skutočnosť, že prietahy spôsobené v danom konaní nepriaznivo ovplyvňujú dôveru sťažovateľov v súdnu moc, znemožňujú im realizáciu ich základných práv, ohrozujú ich záujmy, porušujú ústavné princípy a ponechávajú ich v permanentnej právnej neistote, napriek tomu, že účelom súdnej moci a jej realizácie je práve zabezpečiť spravodlivosť a nápravu nezákonného stavu a to v čo najkratšom období.

Vzhľadom na skutočnosť, že od podania návrhu na začatie konania, t. j. od roku 2013, konajúci súd prvého stupňa do dnešného dňa, o merite veci sám nerozhodol, sťažovatelia majú za to, že Okresný súd Košice II vo veci riadne nekonal a stále nekoná, čím dochádza k porušovaniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a nedôvodným prietahom v konaní v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

Sťažovatelia pritom apelujú na dodržiavanie služobných povinností sudcu, medzi ktoré patrí aktívne vyvíjanie činností na odstránenie stavu právnej neistoty, vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania a preto sú toho názoru, že Okresný súd Košice II nepostupuje v tomto konaní tak, aby to bolo možné kvalifikovať ako rešpektovanie citovaného ustanovenia Ústavy SR. (...)

Sťažovatelia v súlade s čl. 127 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky žiadajú priznať náhradu nemajetkovej ujmy. S ohľadom na okolnosti prípadu, zakladajúce porušenie základných práv sťažovateľov, nielen v zmysle čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky, ale aj

medzinárodných právnych predpisov, Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, konkrétne článku 6 ods. 1, rovnako tak v zmysle zásad spravodlivosti, požadujú náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5.000 €.

Stanovenú výšku nemajetkovej ujmy považujú sťažovatelia za primeranú a odôvodňujúcu stav trvania ich právnej neistoty, straty dôvery v základné princípy súdnej činnosti, ako aj obdobia, počas ktorého sa z dôvodu nečinnosti súdu ocitli na hranici stavu núdze, bez možnosti inak si zabezpečiť prostriedky na svoju výživu, na ktoré majú priamo zo zákona nárok, pričom tento stav doposiaľ trvá, a to aj napriek tomu, že v danom prípade sú prítomné dôvody zakladajúce naliehavý právny záujem.

Prostriedky, ktoré majú slúžiť na úhradu základných potrieb sťažovateľov sú počas uvedeného obdobia zrazené v depozite, pričom doposiaľ, kým súd nerozhodne o odvolaní povinného nemôžu byť sťažovateľom vyplatené. Vzhľadom na túto skutočnosť po rozhodnutí súdu tieto by boli aj reálne vymožitelné a ujma, ktorá sťažovateľom vzniká je reálna.

Takýto stav je nežiaducim a to predovšetkým vzhľadom aj na eminentný záujem štátu na plnení vyživovacej povinnosti.

Preto v zmysle vyššie citovaných skutočností, považujú sťažovatelia uvedenú výšku nemajetkovej ujmy za adekvátnu a zároveň žiadajú, aby v zmysle ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, bol Okresný súd Košice II povinný nahradiť im trovy konania (v súvislosti s poskytnutím právnej pomoci pri spísaní predmetnej sťažnosti) za dva úkony právnej pomoci a to prípravu a prevzatie zastúpenia a písomné podanie vo veci samej.

(...) S ohľadom na vyššie uvedené skutkové a právne okolnosti, sťažovatelia navrhujú, aby Ústavný súd Slovenskej republiky vo veci nálezom rozhodol

Okresný súd Košice II, v konaní vedenom pod sp. zn. 38 Er/577/2013, porušil práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

Okresnému súdu Košice II, v konaní vedenom pod sp. zn. 38 Er/577/2013 prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľom priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 5.000 €, ktoré je Okresný súd Košice II povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Okresný súd Košice II je povinný nahradiť sťažovateľom trovy konania vo výške 355,73 Eur do 15 dní od právoplatnosti nálezu na účet právnej zástupkyne sťažovateľov.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom, listom sp. zn. 1 SprV 595/2015 z 23. októbra 2015 a právna zástupkyňa maloletých sťažovateľov stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 9. novembra 2015.

2.1 Predseda okresného súdu popísal chronológiu úkonov vykonaných súdom v danej veci a dodal tieto relevantné skutočnosti:

„(...) S poukazom na(...) chronológiu vykonaných úkonov možno konštatovať, že v konaní došlo po 6.12.2013 k obdobiu nečinnosti, ktoré je dané objektívne - obdobím neprítomnosti vo veci konajúceho sudcu zo zákonných dôvodov v nepravidelných časových úsekoch, ktoré neumožnili (z dôvodu ich trvania) orgánom riadenia a správy súdu prijať opatrenia smerujúce k prerozdeleniu veci v súlade so zákonom a rozvrhom práce na príslušný rok. Posúdenie dôvodnosti nechávam na zváženie ústavnému súdu.

Konanie v prejednávanej veci podľa môjho názoru nevykazuje znaky skutkovej náročnosti, v konaní som nezistil prekážky postupu konania podľa § 107 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku.

Vo veci bola podaná sťažovateľom sťažnosť na prieťahy v konaní v zmysle zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, sťažnosť doručená súdu dňa 29.12.2014 bola vybavená listom zo dňa 22.01.2015 evidovaným pod Spr. 197/2014, sťažnosť bola uznaná za dôvodnú.

Zároveň udávam, že v zmysle § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov netrvám na tom, aby ústavný súd konal o veci samej na ústnom pojednávaní a súhlasím s upustením od neho.“

2.2 Právna zástupkyňa maloletých sťažovateľov v reakcii na uvedené vyjadrenie predsedu okresného súdu zaujala toto stanovisko:

„(...) V zmysle chronologického prehľadu jednotlivých úkonov za obdobie od februára 2013 až do vydania uznesenia zo dňa 22.10.2015 je zrejmé, že počas minimálne

dvoch rokov súd vo veci nevykonal žiadne úkony smerujúce k vydaniu rozhodnutia vo veci samej.

Z obsahu súdneho spisu pritom neboli zistené okolnosti opodstatňujúce zložitosť prerokúvanej veci po skutkovej stránke.

Podľa vyjadrenia Okresného súdu Košice II, táto nečinnosť bola vyvolaná neprítomnosťou zákonného sudcu v nepravidelných

asových intervaloch, ktoré zároveň neumožnili prijať dôvodné opatrenia smerujúce k prerozdeleniu veci v súlade so zákonom a rozvrhom práce na príslušný rok.

Táto skutočnosť nemôže ospravedlniť obdobia nečinnosti a predovšetkým nesústreďenej a neefektívnej činnosti konajúceho súdu, a to obzvlášť v danej právnej veci, kedy má byť poskytnutá ochrana právam dieťaťa, a v prvom rade právo na plnenie vyživovacej povinnosti zo strany povinného rodiča.

Sťažovatelia sú toho názoru, že k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky došlo postupom všeobecného súdu v dôsledku zbytočných prietáhov, čo v konečnom dôsledku malo za následok zmarenie možnosti poskytnúť efektívnu a účinnú ochranu tým právam účastníka konania, ktorých ochrany sa domáhali.

Vzhľadom na predmet konania okresného súdu doba tohto konania zasahuje do samotnej podstaty a účelu práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, pretože poskytnutie reálnej súdnej ochrany účastníkovi konania nevyhnutne predpokladá jej poskytnutie v rozumnom

ase zodpovedajúcom povahe práv, ktoré sú predmetom konania, a reálnym okolnostiam prejednávanej veci.

Neprítomnosť konajúceho sudcu v rozhodnom období, keď zároveň nebolo možné predmetnú vec prideliť inému sudcovi, považujú sťažovatelia za obdobie nečinnosti okresného súdu, ktoré nemožno ospravedlniť. Okresný súd vedel o prekážke na strane súdu a mal vykonať včas také účinné opatrenia, ktoré by zabezpečili plynulý a efektívny priebeh konania vo veci. Toto obdobie preto sťažovatelia kvalifikujú ako konanie so zbytočnými prietáhmi.

Obranu okresného súdu spočívajúcu v neprítomnosti konajúceho sudcu v nepravidelných časových intervaloch preto nie je možné akceptovať. Ani podľa ustálenej

judikatúry Ústavného súdu SR vyššie uvedené dôvody vymedzené okresným súdom nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, a v konečnom dôsledku nezabavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní.

Podľa názoru Ústavného súdu SR v skutkovo podobných veciach personálne problémy by mohli len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas a adekvátne opatrenia. Okresný súd vo svojom stanovisku neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné usudzovať, že v danej veci sa snažil zjednať nápravu.

Na základe všetkých vyššie uvedených skutočností sú sťažovatelia toho názoru, že nimi podaná sťažnosť je opodstatnená, a zároveň si uplatňujú aj vyčíslený nárok na trovy právneho zastúpenia za predmetné vyjadrenie(...)“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 38 Er 577/2013:

Dňa 22. februára 2013 bola okresnému súdu doručená žiadosť súdnej exekútorke JUDr. Márie Hlavňovej o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie v exekučnej veci oprávnených sťažovateľov proti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „povinný“). Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 38 Er 577/2013 a pridelená na rozhodnutie sudcovi Mgr. Gabrielovi Frankovičovi.

Dňa 6. marca 2013 okresný súd vyzval súdnu exekútorku na opravu žiadosti o udelenie poverenia.

Dňa 22. marca 2013 bola okresnému súdu doručená opätovná žiadosť súdnej exekútorky o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie.

Dňa 4. apríla 2013 okresný súd vyzval súdnu exekútorku na opravu žiadosti o udelenie poverenia.

Dňa 25. apríla 2013 bola okresnému súdu doručená opravená žiadosť súdnej exekútorky o udelenie poverenia.

Dňa 26. apríla 2013 vydal okresný súd poverenie na výkon exekúcie, ktorým poveril súdnu exekútorku JUDr. Máriu Hlavňovú.

Dňa 28. mája 2013 boli okresnému súdu súdnou exekútorkou predložené na rozhodnutie námietky proti exekúcii a proti trovám exekúcie podané povinným.

Dňa 31. mája 2013 okresný súd vyzval sťažovateľov na vyjadrenie k námietkam podaným povinným.

Dňa 16. júla 2013 bolo okresnému súdu predložené vyjadrenie sťažovateľov k námietkam povinného.

Dňa 18. septembra 2013 okresný súd uznesením č. k. 38 Er 577/2013-39 námietky povinného proti exekúcii a proti trovám exekúcie zamietol.

Dňa 14. októbra 2013 podal povinný na okresnom súde odvolanie proti uzneseniu č. k. 38 Er 577/2013-39.

Dňa 21. októbra 2013 okresný súd vyzval sťažovateľov na vyjadrenie k odvolaniu podanému povinným.

Dňa 5. decembra 2013 bolo okresnému súdu predložené vyjadrenie sťažovateľov k odvolaniu povinného.

Dňa 28. októbra 2014 bola okresnému súdu súdnou exekútorkou predložená žiadosť o oznámenie skutočností „*neumožňujúcich vydanie rozhodnutia*“ o námietkach povinného proti exekúcii.

Dňa 6. novembra 2014 sťažovatelia požiadali okresný súd o vydanie rozhodnutia vo veci samej.

Dňa 29. decembra 2014 podali sťažovatelia na okresnom súde sťažnosť na priet'ahy v konaní.

Dňa 22. októbra 2015 okresný súd uznesením č. k. 38 Er 577/2013-55 námietky povinného proti exekúcii a proti trovám exekúcie zamietol.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu vo veci „o vykonanie peňažnej exekúcie dlžného výživného v sume 2.285 Eur a bežného výživného do budúcnosti“ v prospech maloletých detí v konaní vedenom pod sp. zn. 38 Er 577/2013 dochádzalo k porušovaniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov(...)

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná(...)

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci

v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom napadnutého exekučného konania je vymáhanie výživného pre maloleté deti, t. j. vec, ktorej povaha si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená (§ 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku) a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (m. m. I. ÚS 145/03, I. ÚS 142/03, I. ÚS 19/00).

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že posudzovanú vec nemožno ani po skutkovej stránke, ale ani po právnej stránke považovať za vec zložitú. Napokon ani predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení nepoukázal na skutkovú alebo právnu zložitosť predmetnej veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ich ťarchu (resp. na ťarchu ich zákonnej, resp. právnej zástupkyne) pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a predovšetkým konštatuje, že okresný súd bol danej veci dlhodobo nečinný, konkrétne od 5. decembra 2013 do 22. októbra 2015 (takmer dva roky). Uvedená nečinnosť okresného súdu nie je ničím ospravedlniteľná, pretože počas takmer dvoch rokov súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa maloletí sťažovatelia počas napadnutého súdneho konania nachádzali, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). K uvedenej nečinnosti, a teda k zbytočným priet'ahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale v dôsledku postupu súdu. Na dôvod uvedený predsedom okresného súdu, že k zbytočným priet'ahom malo dôjsť v období „*neprítomnosti vo veci konajúceho sudcu zo zákonných dôvodov v nepravidelných časových úsekoch*“, nebolo možné ani v tomto prípade prihliadať a akceptovať ho. Ústavný súd už v podobných súvislostiach viackrát vyslovil (pozri napr. I. ÚS 23/03 a v ňom cit. predchádzajúcu judikatúru ústavného súdu), že nedostatočné personálne obsadenie súdu (a nadmerné množstvo vecí), v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté priet'ahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných priet'ahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na obmedzené personálne kapacity príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03). Okrem uvedeného ústavný súd opakovane zdôraznil, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, posudzoval postup súdu, a nie

to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Preto pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti nemožno prihliadnuť na skutočnosti označované ako objektívne vo vyjadrení súdu (I. ÚS 6/06).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva maloletých sťažovateľov na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. Vzhľadom na to, že 22. októbra 2015 okresný súd uznesením č. k. 38 Er 577/2013-55 námietky povinného proti exekúcii a proti trovám exekúcie zamietol, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia požadovali priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 5 000 € najmä s odôvodnením, že *„Stanovenú výšku nemajetkovej ujmy považujú sťažovatelia za primeranú a odôvodňujúcu stav trvania ich právnej neistoty, straty dôvery v základné princípy súdnej činnosti, ako aj obdobia, počas ktorého sa z dôvodu nečinnosti súdu ocitli na hranici stavu núdze, bez možnosti inak si zabezpečiť prostriedky na svoju výživu, na ktoré majú priamo zo zákona nárok, pričom tento stav doposiaľ trvá, a to aj napriek tomu, že v danom prípade sú prítomné dôvody zakladajúce naliehavý právny záujem.“*

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre maloletých sťažovateľov. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať im aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľov,

vzhľadom na povahu veci (vymáhanie výživného pre maloleté deti) považuje za primerané vo výške každému sťažovateľovi po 1 000 €. Ústavný súd pritom prihliadol aj na to, že vo veci bolo medzičasom už rozhodnuté.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľom vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia z 2. marca 2015, spísanie ústavnej sťažnosti z 3. marca 2015 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 9. novembra 2015). Za tri úkony vykonané v roku 2015 patrí odmena v sume trikrát po 139,83 € a režijný paušál trikrát po 8,39 € (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia pre jedného sťažovateľa by predstavovali celkove 444,66 €. Základná sadzba tarifnej odmeny bola znížená o 50 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 222,33 €. Spolu s režijným paušálom teda jednému sťažovateľovi prislúcha odmena v sume 222,33 €. V prípade dvoch sťažovateľov tvorí náhrada trov právnej služby advokátkou celkovú sumu 444,66 € v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, pričom

k uvedenej sume bolo treba pripočítať 20 % DPH, teda sumu 88,93 €, t. j. trovy právneho zastúpenia maloletých sťažovateľov predstavujú celkove sumu 533,59 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľov rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. decembra 2015